

HIDAK

V Á R A D Y T I B O R

Hiteles szóbeli krónikák szerint valahol '46 tavaszán két osztályidegen úr találkozik a becskerekeli Kishídon. Zoli bácsi leszáll a biciklijéről, megigazítja a csíptetőt, mely összefogja a nadrágja hajtókáját, és átkiabál a barátjának a híd másik oldalán:

– És mit szólsz Náci ezekhez a kommunistákhoz?!

– Rémesek – mondja Náci bácsi.

– És tudod mi a legrosszabb? – folytatja Zoli bácsi. – **EZ MÉG HÓNAPOKIG IS ELTARTHAT!!!**

A két – ma már megboldogult – politikai megfigyelő ezután egyetértett abban, hogy sok víz folyik majd még le a Begán, amíg a változást újabb változás követi.

Vagy százszor hallottam és meséltem másoknak a történetet. A poén persze mindig a megjósolt időtartalom megbízhatatlansága volt, nem került szóba maga az időmérték. Mégis, az utóbbi változott meg korábban. Előbb szűnt meg a Bega folyása, mint a kommunizmus. Egy nehezen követhető városrendezési elképzelés nyomán a Bega nem folyik már a becskerekeli hidak alatt. A Kishíd alatt éppen pocsolya van, más hidak alatt füves terület. A stílári fordulatok imperatívusza még folytatódik ugyan – az Újvidéki Rádió még mindig „a Bega-parti várost” említi, amikor emelkedettebb hangvételt céloz – de a földrajzi koordináták elmozdultak, és megzavarodott az időmérték is.

Bernard Shaw szerint tapasztalatból tudjuk, hogy semmilyen tanulást sem tudunk tapasztalatból levonni. Mégis, elkerülhetlenné válik a felismerés, hogy nemcsak az életpályánkon belül vannak befutott és be nem futott szakaszok, maga a pálya sem állandó, elmozdulhatnak a keretek is. Ezzel a ténnyel meg kell barátkoznunk; vagy ha ezt nem lehet, meg kell szoknunk; vagy ha ez sem lehet, legalább el kell hogy kezdjünk számolni vele. Tizenkét éves koromban arról álmodoztam, hogy könyvet fogok írni, az meg is fog jelenni, és kinn lesz a Búza Könyv- és Papírkereskedés kirakatában. Sejtettem, nem biztos, hogy ez így lesz. Lassan tájékozódva megértettem, hogy nem minden sikerül, az is lehetséges, hogy nem fogom összehozni a könyvet, és ha mégis összehozom, nem egészen biztos, hogy kiadják. Az nem jutott eszembe, hogy nem a keretbe helyezett álom, hanem maga a keret válhat kérdéssé. Nemcsak a Búza Könyv- és Papírkereskedés szűnt meg, de más magyar könyvesbolt sincsen már Becskereken. Mozognak, ingatagok az életünk keretei, meg kell tanulnunk gyorsan igazodni, ha magunkat, azonosságunkat fenn akarjuk tartani.

Újvidéken a Strand mellett volt az első lakásom. Itt sokkal kevesebb volt a híd, mint Becskereken, de épültek. Felépült a Žeželj híd, ez lett a vasúti híd, majd része lett a városnak a kamenicai híd is. Átköltöztünk a rakpartra, a péterváradi hídtól alig 50–60 méternyire. Büszke voltam erre a közelségre. A bejárati ajtó mellett egy rézkarc is volt a falon, mely a két évszázaddal korábbi Péterváradot és Újvidéket (vagy annak elődjét) ábrázolta. A festő valahol ott állhatott, ahol ma a lakásunk a Dunán, melyet megrajzolt, még nem volt híd, csónakok közlekedtek. A teraszomon állva a nézőpontom azonos volt az ismeretlen alkotóéval, és előttem állt a történelem folyásának világos képlete. Mögöttem a falon a hidatlan Duna, a történelem, előttem a valóság.

Most már ez is összezavarodott. Lebombázták a péterváradi hidat (majd a kamenicait is). A lakásunkban betört valamennyi ablak, megrepedt egy-két fal. Miroslav Mandić író barátom, aki most nálunk lakik, meg az anyósom, eltakarítottak a NATO után.

Most a pesti lakásunkban az ágy felett van a jelenbe visszamutató rézkarc. Az idén Amerikában jelent meg könyvem, de nem nagyon ismerem a könyvesboltokat, a kirakataik sem érdekelnek. Ott értesültem

---

viszont, hogy lebombázták a lakásunk előtt a hidat. A New York Times címlapján még a betört ablakaink is kivehetőek voltak. Hallom, ismét csónakok járnak.

Meg kell majd valahogyan fogalmazni, hogy most hol is vagyunk, mik a partok, és aztán hozzáfogni új hidak építéséhez.

